SURVEY AND INVESTIGATION AT TILŽĖS STREET 157, ŠIAULIAI

The archaeological survey and investigation were carried out at Tilžės street 157, Šiauliai between June 16, 2000 and November 28, 2000. The area of 1546.5 m^2 was surveyed and the area 26 m^2 was explored. In the foundation pit of the future house, the 1–1.2 m thick layer dated to the 19th – early 20th century as well as the remains of a cellar dated to the 18th century were found. In the trench 1, the cellar dated to the middle – the second half of the 16th century with a wooden floor and a destroyed tile stove in it was investigated. In the trench 2, the premises of a cellar dated to the 18th century and reconstructed in the 20th century was fixed.

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, LIGONINĖS IR ODMINIŲ GATVĖSE

Andrius VAICEKAUSKAS

2000 m. Vilniuje, **Ligoninės g. Nr. 7,** buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai, iškasti 3 šurfai. Pirmosios istorinės žinios apie šią posesiją yra iš 1684 metų. 2000 m. ištirtas 33,8 m^2 plotas, nustatytas 2,1–2,54 m storio kultūrinis sluoksnis. Šurfuose 1, 2, 3 aptikti Antrojo pasaulinio karo metu nugriauto klasicistinio pastato pamatai. Architektūrinių tyrimų duomenimis (architektas-tyrėjas R. Račinskas), šurfuose atkasti mūrai datuoti XVIII a. pabaiga – XIX a. pradžia. Archeologinių tyrinėjimų metu nustatyta, kad šis pastatas PR dalyje turėjo rūsį, kurio liekanos aptiktos šurfe 1. Šurfuose 2 ir 3 rūsio pėdsakų neaptikta. Sprendžiant pagal atkastų mūrų išsidėstymą, pastato vidinis plotis ŠV–PR kryptimi buvo 7,2 m. Archeologiškai vertingas sluoksnis buvo sunaikintas anksčiau sklype vykusių žemės ir statybos darbų metu, aptikti vien supiltiniai sluoksniai. Tik šurfe 3, tarp atkasto klasicistinio pastato pamatų, buvo aptiktas nesuardytų kultūrinių sluoksnių, datuotinų XVI a. antrąja puse – XVII a. pabaiga, fragmentas.

2000 m. Vilniuje, sklype **Odminių g. Nr. 14** buvo atlikti archeologiniai tyrinėjimai, iškasti 6 žvalgomieji šurfai ir tyrinėtas 1. Iš viso ištirtas 80,78 m^2 plotas. Istorinių tyrimų duomenimis (istorikė A. Racevičienė) nustatyta, kad XIX a. pradžioje XVI–XVIII a. dokumentus, galėjusius suteikti žinių apie šio sklypo istoriją, pametė cariniai valdininkai, todėl seniausios žinios apie 817 posesiją, kuriai priklausė ir dabartinis sklypas Odminių g. Nr.14, yra iš 1770 m. Vilniaus magistrato kronikinės knygos. Šioje knygoje aprašant posesiją, minimi tik mediniai kaimyniniai namai. XVIII a. antros pusės Vilniaus vyskupo jurizdikos ir miestui priklausančių namų inventoriai taip pat rodo tankų, bet daugiausia medinį šios vietovės užstatymą.

2000 m. archeologinių tyrinėjimų metu žvalgomieji šurfai 1 ir 2 buvo iškasti 1858–1867 m. pastatyto vienaaukščio namelio pirmojo aukšto patalpose, šurfai 3 ir 4 – sklypo ŠR dalyje, šurfai 5 ir 6 – sklypo PV dalyje. Šurfų 3 ir 4 vietose vėliau ištirtas plotas 1. Aptiktas 3,6–4 m storio kultūrinis sluoksnis. Šurfuose ir tyrinėtame plote 1 virš įžemio slūgsojo 0,5–1 m storio durpių sluoksnis, rodantis, kad ši

vietovė buvo drėgna ir užpelkėjusi. Virš durpių sluoksnio pastebėtas ankstyviausias kultūrinis sluoksnis su žmogaus veiklos pėdsakais, datuotinas XVI a. pabaiga – XVII a. pirmąja puse. Šurfe 3, 2, 1 m gylyje, aptiktas šio laikotarpio akmenų grindinio fragmentas. Šurfe 2 ir 3 šis ankstyviausias sluoksnis susiformavo virš uždurpėjusios balos, verčiant buitines atliekas, tarp kurių aptikta keramikos fragmentų. Tyrinėjimų plote 1, 2,5–2,6 m gylyje, aptiktos XVII a. pirmąja puse datuotinos odininkų dirbtuvės liekanos. Aptikti dviejų 1,2–1,4 m skersmens kubilų, naudotų odoms raugti, fragmentai. Ant kubilų dugno rastas 0,08–0,2 m storio kalkių skiedinio sluoksnis. Kalkių skiedinio, naudoto odų apdirbimui, gausiai rasta ir kubilų aplinkoje. Rasti ir molinės plūktos dirbtuvės aslos fragmentai. Asla buvo perplūkiama, išskirti du jos lygiai. Radiniai – buitinės keramikos ir plokštinių koklių fragmentai, taip pat ant aslos, šalia kubilo rastas geležinis surūdijęs kirvis. Dirbtuvė sudegė – virš jos liekanų buvo 0,1–0,15 m storio degėsių sluoksnis. Apdegusios buvo ir kubilų liekanos. Pažymėtina, kad neaptikta odos atraižų. Galima teigti, kad tyrinėtoje vietoje vyko tik odų pirminio apdorojimo procesas – jos mirkytos kubiluose su kalkėmis. Aptiktos vertikaliai sukaltų kuolų liekanos, matyt, priklausiusios dirbtuvės statinio konstrukcijoms. Tyrinėjimų ploto PV kampe, po odininkų dirbtuvės molio aslos sluoksniu, aptiktas ankstyvesnio statinio ŠV kampas. Likusi jo dalis buvo už tyrinėjimų ploto ribų, todėl statinio dydis ir paskirtis lieka neaiški. Statinys sudarytas iš kas 1–1,1 m pločio tarpais vertikaliai sukaltų apie 0,2 m skersmens kuolų, tarpai tarp jų užpildyti 0,1–0,4 m dydžio akmenimis, rištais moliu. Aptiktas pamato fragmentas buvo apie 0,5–0,6 m aukščio, sudėtas iš kelių akmenų eilių. Statinio viduje aptiktas paklotas, sudarytas iš netvarkingai sumestų, ūkyje jau panaudotų lentgalių liekanų su apdirbimo žymėmis. Statinio eksploatacijos metu jo viduje susidariusiame sluoksnyje aptikta XVI a. pabaigos – XVII a. pirmos pusės keramikos fragmentų. Kai statinys tapo nebereikalingas, jis užverstas šio laikotarpio koklių fragmentų iš nugriautų krosnių sluoksniu. Virš jo vėliau ir buvo suplūktas odininkų dirbtuvės pirmosios aslos sluoksnis.

INVESTIGATIONS IN VILNIUS, AT LIGONINĖS AND ODMINIŲ STREETS

At Ligoninės street 7 the 3 survey test pits were dug up (the total investigated area is of 33.8 m^2), in which the disturbed culture layer from 16th–17th centuries among the foundations of the classicist building has been found.

At Odminių 14 the 6 survey test pits were dug up (the total investigated area is of 80.78 m^2). The culture layer dated to the 16th–17th centuries and the remains of the shop of the leather worker were found. The fragments of the coops for the skin fermentation, household ceramics and iron axe were also found.